

De sacramēto

Utrum sacramēto facere irreuerentiā p aliquaz immūdiāz: nisi z ipi haberēt lucida in/terualla in qbus sacramēta recognosce/rent. Itē querit. vtrū extrema vnctio possit iterari. Rūdeo fm Tho. in. iij. dist. xxij. Iterari pōt sine aliqua iniuria sacramēti. qz nō habet effectum ppetuū eo q sanitas corpis z mētis que sunt ef/fectus eius amitti pōt. In eadē quoqz egritudine iterari pōt: si pmo qdem sit in periculo mortis z euadat. z post recidi/ū patiā. qz erit qsi alia infirmitas Et sifr si sit egritudo diuturna: vt hydropi/sis. qz tunc debz fieri quādo videt pducere ad periculū mortis. z si illud piculū mortis euadat eadē infirmitate durāte et postea ad silem statum reducat: iterū potest inūgi. qz tā est alius infirmitatis status. q̄uis sit eadem infirmitas: Et notandū q magister in ppendio theolo/gice veritatis dī. qn̄ sepe q̄s ad mortez ifirmatur: sepe p̄ inūgi. h̄ in vna ifirmi/tate nō debet aliq̄s bis inūgi: nisi eadez ifirmitas vltra annū p̄trahat: ita q in vno āno p̄pter vnā infirmitatē nequa/ q̄ bis inūgatur. Sed Bonauētura su p q̄rto redarguit hoc dīcēs. Absurdū ē q sacramēta regulent fm motū astrozū

Effectus extreme vnctōis

Berit quis sit effectus extreme vnctōis. Respōdeo q est q̄druplex. quoz duos ponit beatus Tho. sup. iij. dī. xxij. z alios duos ma/gister in ppendio theologicē veritatis. Primus effectus z pncipalis fm beatū Tho. est sanatio q̄dam spūalis q̄ dat p̄tra quādam debilitatē vel inepitudi/nem q̄ in nobis reliquit ex pccō actua/li vel originali. p̄tra quā debilitatez hō roborat p hoc sacramētū. qz hoc robur grām facit q̄ nō patit secū p̄ctm̄. Ideo ex p̄sequenti si inuenit peccatū aliq̄d veniale vel mortale q̄ ad culpā tollit ipm̄ dū mō non apponat ober ex pte recipiētis

Secundus aut̄ effectus est sanitas cor/palis. h̄ actū nō inducit nisi fm q̄ expe/

dit ad finem pncipalez. s. spūalem sana/tionē. z tūc sp̄ eam inducit. dū mō nō sit impedimentū ex pte recipiētis. z licz in ipō multesfiāt inūctiones: vltima tamē est formalis respectu oim̄ p̄cedētium. z agit in virtute earum Et ideo in vltima vnctōne grā infundit que effectū sacra/mēti prebet. Hec b̄tūs Tho. **T**er/tius effectus fm magistrū in ppendio theologice veritatis est. q̄ valz hoc sacramētum ad deuorōem excitādam **Q**uartus effectus est. q̄ valet ad velociorē trā/situm ad celum

De sacramento

ordinis. z de dignitate sacerdotū **A**os estis genus electū. rega/lesacerdotū. gēs sancta. p̄ls acq̄sītōis. i. Pe. ij. In istz ver/bis ostēdit nobis b̄tūs petr⁹ progatiuā z dignitates ordinis sacerdo/talis. Et licz oēs hoīes sint genus dēi soli tamē sacerdotes s̄t⁹ genus electuz a deo. **U**n̄ sciendū. q̄ sicut sunt nouē cho/rī ā geloz in celo. sic s̄t⁹ nouē dignitates sacerdotū Prima est. q̄ sacerdotes sunt sup omnes reges z pncipes terre. Hie/re. i. Ego p̄stitūā te sup oēs gentes z re/gna vt euellas. s. malos mores z vicia. z dissipēs hereses. z edificēs bona opa. z plātes p̄tutes in aiabus. Itē pz. qz dig/nitas sacerdotalis habz reges facere et p̄secrare. sed oēs reges nō p̄nt sacerdotē facere. In signū q̄ maiores sint: tūc non est tam p̄nceps a deo potēs q̄n tenet cer/uicem suā in p̄fessione humiliare coram sacerdotē loco dēi. qz est vicariū eius. **U**n̄ breuit de⁹ exaltauit sacerdotes su per oēs hoīes. **U**n̄ q̄dam doctor. Sa/cerdos ē altior regibz. felicitior angel. crea/tor creatoris **S**ecdo honorauit eos in tpalibz. qz illa q̄ de⁹ sibi reseruauit. s. decimas. oblatōes. testamēta. z p̄miti/as. z alia patrimonia crucifixi: gratis il/lis p̄tulit p̄ sustentatōe corpis. vt illi sine

labore cū alijs hoīes laborare oportet
 p̄ sustentatōe corporis quieti? do serui/
 ant in spūalib. ¶ Tertio hōrauit eos
 in emunitatē p̄ferendo. q̄ null? fren? p̄n
 ceptis sup̄ eos iurisdictionēz habeat. nec
 rex nec p̄nceps. nec aliq̄s hoīm seculari
 um audeat manus suas violentē in eos
 mittere. etiā in minimū. i. i acolitū. Op
 positū faciēs ex facto est excōicatus ma
 iori excōicatione tam in celo q̄ in terra
 Sic et? p̄regit eos: q̄ nullus audeat e/
 os perturbare verbis vel factis. Qu dñs
 opprobriū ill' illatū q̄si sibi reputat sc̄m
 Un dñs dicit p̄ p̄ham Sacha. ij. Qui
 tetigerit vos tāgit pupillā oculi mei. ps
 Nolite tangere x̄pos meos. z i p̄phetis
 meis nolite malignari. Quare etiāz nec
 verbis sunt molestandi: s̄ honorādi: vt
 dicit dñs ad moysen z aaron. Bñdicaz
 bñdicētibz vos. Un Hen. de firma.
 sup̄ q̄to p̄cepto dicit. Ge illis q̄ sac̄do/
 tibz z religiosis detrahūtz diffamāt rur/
 sus crucifigētes filiū dei i semetip̄s. vt
 ait apl's. Detrahētes ei sacerdotibz x̄p̄z
 coronāt. inferētes eis iniurias x̄pm cru
 cifigūt. E dūciātes eos: x̄pm p̄spuunt.
 Exprobrantes eos z hūtes eos exolos
 ch̄ristū lancea transfigūt Un etiā ab ec
 clesia sacerdotes sunt p̄uilegiari int̄tū
 vt quicūq̄ s̄ libertatē deri statuta faci/
 unt v' l' talia fuant. excōmunicatōez icur
 runt. Itē null? p̄ncipū seculariū audet
 exactōes facere in clez. Itē nec aliq̄s de
 bet pedagū recipere a clericis. alias in/
 curunt sn̄iam excōmunicatōis nec a p̄/
 dicta excōmunicatōe absoluti p̄nt: nisi
 plene restituerint ¶ Quarto honorauit
 eos in hoc q̄ cōmisit eis aīas fideliz. i.
 eccliam sc̄am. Un d' Lhryso. Celo et
 angel' z omī creatura honorabilior ē ec
 clesia. X̄ps ampli? eccliam diligit q̄ se/
 ip̄m. Un venit de celo in trā. z 33. anis
 p̄ ea fuit. z tandē amarā mortē p̄ ea
 sustinuit. Et iā dat ei corpus suū i cibū
 z sanguinē suū in potū. Et post hāc vi/
 tā dat ei seip̄m in celo in p̄miū. Insuper

hāc dilectā eccliam cōmisit sacerdotibz
 cū oībz donis. i. sacramētis. Sol? enim
 ordo sacerdotum ex officio hz baptizare:
 q̄uis in necessitate cuiuslibet liceat. Itēz
 solus hz p̄ferre sac̄m p̄firmatōis. Itēz
 solus hz p̄fessiones audire: z a p̄ccis ab
 soluere. z p̄nias inūgere. vñ Johis. 20.
 Accipite sp̄m sc̄m z quoz remiserit? pec
 cata remittunt̄ eis. Itē sol? hz porrigere
 sac̄m extremē v̄ctōis: z sic de alijs In
 hac dignitate incomph̄sibili eos hono
 rauit singularit̄ p̄ oībz hoīb. Un Daf
 s. Vos estis lux mundi. Sic mund?
 nihil est sine luce. sic ecclia nihil sine sac̄/
 dotibz. ¶ Quinto hōrauit eos i hoc q̄
 vult vt districte obediat eis loco sui ab
 oībz hoīb cuiuscunq̄ stat? z p̄ditōis fu
 erint. Luc. x. Qui vos audit me audit.
 z q̄ vos sp̄nit me sp̄nit. Aug?. Quicq̄d
 nō lz: pastoris est. p̄hibere nefiat. greg?
 audire ne faciat. Ergo obediendū ē eis
 tāq̄ x̄po q̄n p̄cipiunt hoīb ieiunare. fe
 stiuarē: z sic de alijs. Itē cōminat dñs
 inobediētibz z rebellibz Deut. i7. Qui
 sup̄bierit: nolēs obedire sacerdotis im/
 perio morte moriat. Exemplū d' dathā
 abyron. z chore. q̄ rebelles fuerūt moy
 si z aaron. Et trā se aperuit: z viuos ei
 os absorbit. ¶ Sexto honorauit eos
 dādo eis potestātē ligādi z soluēdi. ma/
 thei. 18. Quodcumq̄ ligaueris super t̄/
 rā: erit ligatū z in celis. z quodcumq̄ sol
 ueris sup̄ trā. zc. Hec p̄rās ligādi atq̄
 soluēdi vno mō intelligit̄ de excōicatioe
 q̄ est gladi? sp̄ual'. z est multū timenda
 p̄t̄ q̄nq̄. hoc quere. 4 Ik. Alio modo
 hec p̄rās intelligit̄ de absolutōe p̄ccōz.
 Un ep̄s q̄n ordiat sacerdotes exufflat
 in eos dicēs illud. Johis. 20. Accipite
 sp̄m sc̄m. quoz remi. pec. zc. ¶ B
 ¶ Septimo honorauit eos i hoc: q̄ no
 minant̄ in sc̄pturis sanctis angeli. Un
 Greg?. Quēs qui sacerdotij noīe cēsent̄
 angeli nominant̄. Quare aut̄ angeli no
 minant̄? Rñdeo: qz hñt similitudinē
 cū angelis. P̄mo. qz officium angeli ē

De sacramento

ministrare deo hominibus. Quia secundum apostolum
Omnes sunt administratores spiritus. Sic
et sacerdotes habent ministrare deo die
nocturnis et hominibus cum sacramentis.

Secundo quod angelus est vita purus sic et
quilibet sacerdos tenet esse castus: quod est
vita angelica. Ambrosius. Qui non nubunt ne
que uxores ducunt sicut angeli in terris sunt
Damascenus. li. 4. A nuptiis abstinencia
est angelorum imitatio. Tertio angeli ha
bent informare et ammonere omnes per bona
inspirationem. sic et sacerdotes per verbum dei
Quarto angeli habent deum laudare. psalmus.
Laudate deum omnes angeli. Sic et sacerdo
tes quotidie sub peccato mortali tenent sol
vere septem horas canonicas in laudem dei.

L Octavo honoravit eos in hoc quod
sacerdos aliquo modo est similis marie virgini.
Primo: quod sic beata maria per quod quod beata con
cepit in se ipsum christum. Lu. i. Fiat mihi secundum ver
bum tuum. sic sacerdos perficit per quod quod beata ve
nit corpus christi. Et sic immediate post consensum
marie fuit totus christus in utero eius. sic im
mediate post plantationem verborum consecra
tionis transsubstantiat panis in verum cor
pus christi. Secundo sic beata virgo post primum
christum portavit in manibus suis: et in pre
se collocavit. et eum converso levavit. Sic
sacerdos post consecrationem levat christum. et
locat eum converso. et portat. et tractat cum
manibus suis. Tertio sicut beata virgo fu
it sanctificata in utero antequam conceperet per
sanctificavit tabernaculum suum altissimum.
sic sacerdos antea ordiatur antequam consecrat.
quod sine ordine nihil consecraret. Ergo late
quantum quod sanctus nihil ageret: et si beata con
secrationis proficeret. **D** Nono hono
rauit eos super angelos. et est aliquo modo super
dignitatem beate marie virginis. Primo in di
gnitate custodie. Sacerdos enim habet cus
todire presbiterias. sic episcopus totum episcopatu
m. papa totum mundum. plebanus totam par
rochiam. Bernardus. Quod digni custodes qui
tam solliciti vigilent: ut animas sibi creditas
a morte eterna custodiant. Sed angelus tam
enim habet custodire unam animam. Bernardus.

Magna dignitas animarum: ut vnaqueque
ab ortu natarum in custodia sui habeat an
gelum deputatum. Secundo in sumendo et tra
gendo corpus christi. Angelorum enim est videre
deum. Mat. 18. Angeli eorum spiritus vident fa
ciem patris mei qui in celis est. Sed in hoc sa
cerdos maior est angelo. quod ille videt. iste autem
tractat: et cum hoc sumit. quod non quod sic datur
est alicui angelo quod sic sumat. hoc sufficit esse
deum contemplari. Tertio in consecrando cor
pus christi. In hoc sacerdos non solum an
gelos. hoc etiam virginem mariam matrem christi
fuit aliquo modo precellit. Quod ei nec alicui ange
lo data est talis potestas perficiendi corpus
christi. Unum minimum sacerdos in terris potest
hoc quod non potest maximus angelus in celo
Bernardus. O veneranda dignitas sacerdotum
in quibus manibus dei filius tamquam in utero vir
ginis incarnatur. Gregorius. Ille qui creavit
me: dedit mihi creare se mediante me. O
venerabilium manuum scitudo. et felix exer
citiu. ubi sacerdos tractat dei filium. Augustinus
dicit quod in consecratione sacre hostie tota
curia celestis sibi servit: et dominus celi ad eius
descendit. Ambrosius super lucam. Non dubites
assistere angelos qui assistit christus in altari.
sed qui immolatur. Unum christus potest dicere cuius
bet sacerdoti illud. Et la. 5. Quid ultra de
bui facere non feci. etc.

De malis sacerdotibus fornicariis
et concubinariis.

Ueritatem ordiatur exiens in peccato
mortali possit sine peccato vi ordi
ne suscepto. Rudeo secundum Tho.
in. 4. di. 24. Non potest. nam factum est illud prece
ptum. Deut. 16. Iuste quod iustum est exequis.
Indigne enim sacerdos tractat. Neque in hoc alii
quod potest dispensare. quod est de iure naturali: ut
homo sancta scilicet tractet. Unum talis actus
alicuius ordinis facit peccatum mortale. ut qui
tangit res sacras quasi suo iure officio pec
cat mortale. Secundo autem si aliquo necessitate
aliquid sacrum contingere vel exequere in illo ca
su qui etiam laicis liceret: puta si baptizaret
in articulo necessitatis vel corpus christi de terra
colligeret. Concordat Al. et Raymundus.

Sciendū q̄ ex tā dictis certissime cō/
stat q̄ sacerdos fornicari? etiā q̄ntūcūq̄/
q̄ occult? . v̄l etiā sacerdos exns sciēter
In quocūq̄ p̄ccō mortali nō dū p̄p̄tri-
tus nec dignā agēs p̄niam v̄t optet i eo
q̄ baptizat ā absoluit p̄fiteres v̄l p̄dicat
aut m̄rimonia solēnizat: vel sac̄m eu-
charistie v̄l extreme unctionis p̄bet. vel
mortuos sepelit. aut mulieres post p̄tuz
introduc. v̄l aquā. v̄l salē i d̄nica exorciz-
zat. aut p̄lm aspgit. v̄l cādelas in festo
purificatiōis aut ramos i die palmarū v̄l
ignē aut cereū v̄l baptismū in vigilia pa-
sche v̄l p̄thecostes b̄ndicit. v̄l q̄d ma-
ius oib̄ his ē missaz celebrat. aut sac̄m
eucharistie p̄secrat atq̄ sumit. In oib̄
istis nec nō actib̄ alijs q̄ sacris ordinib̄
It̄z annexi. aut in q̄libet ip̄oz singularit̄
quēlibet exercēdo peccat mortalit̄. Et
toritēs q̄tiēs aliquē actū v̄t minister ecclē
exequit̄ z exercet Sic ex dicit̄ sc̄i Tho.
d̄ aq̄no. v̄t sup̄ manifestissime cōprobat
a certā nō solū in p̄scriptis actib̄. s̄ etiā
fm̄ Dyonisiū q̄n z q̄tiens ad aliquem
h̄mōi actū exercendū aliquā vestē induit
siue sumit. v̄t v̄l alb̄ v̄l manipulū v̄l sto-
lā aut casulā. aut alias sacras vestes cō-
munis v̄l diuisim. Q̄d reuera sat̄ ē hor-
rendū z stupēdū atq̄ etiā p̄iculosū val-
de. In talib̄ videlicet statu atq̄ dignitate
totz tātis crimib̄ subiacere atq̄ iplica-
ri. Un̄ nō i merito d̄r. Quāto altior gra-
dus tāto sublimior casus. ¶ Sa-
cerdos incōtinēs z fornicari? ē suspēsus
ip̄o iure. z missa ei? nō debet audiri. v̄t
p̄ extra de cohabitatiōe clericoz z mul-
erū. c. vestra. Audiēs at̄ missam ei? pec-
cat mortalit̄. fm̄ Tho. i. x. q̄dlibeto. q̄-
8. Hoc at̄ itelligit̄ de publicis fornicari-
ijs. Querit̄ si talis celebret: v̄t fiat i r̄-
regularis. R̄ndeo q̄ sic Hec Wilhelms
Querit̄ v̄t ep̄s possit cū talib̄ dispēsa-
re. R̄ndeo q̄ sic. Ex q̄ dispēratio in h̄ ca-
su nō est p̄hibita. Et iura q̄ inueniunt̄
in p̄trariū illa p̄cedūt d̄ suspēso ab hoīe:
nō a iure. q̄ iura benigni? solēt agē q̄

hoīes. Hec Wilhelms. Querit̄ v̄t clericū
q̄ expēdūt patrimoniū crucifixi cū meret-
ricib̄ teneant ad restitutōem. R̄ndeo
q̄ clericū q̄ res ecclē dāt nō solū meret-
ricib̄. s̄ etiā histrionib̄ v̄l et̄ suis p̄sangu-
neis nō p̄t naturā sustērandā: h̄t fact̄
aut eos diuites de patrimonio crucifixi
raptores sunt. z tenent ad restitutōem.

¶ Querit̄ v̄n faciāt restitutōem.
R̄ndeo si h̄nt patrimoniū seclare. v̄l alē
q̄d de artificio vel labore manuum: de
istis possunt restituere. Sed de reb̄ ec-
clesie n̄ sufficit restituere q̄ quicq̄d eis su-
perest s̄z sup̄uictū z vestitū. hoc debet
dari pauperib̄. Nisi tūc subtraherēt s̄i-
bi de necessarijs. v̄l nisi res quas habu-
erunt d̄ patrimonio vel de artificio expē-
dissent in vsus ecclē. Hec Wilhelms.
¶ Utrū concubine sacerdotū teneantur re-
stituere que a sacerdotib̄ pro tali illicito
ope recipiunt. Respondeo s̄z Raymū
dum q̄ sic. Nam fornicarie z huiusmo-
di turpes persone tenentur restituere ip̄se
ecclē: nisi forte eis fuerit datum causa e-
lemosyne in summa necessitate. q̄ tunc
fuit debitū. Idē Hostien. Queritur. si
notori? fornicator possit absolvere. R̄n-
deo q̄ non. q̄ suspēsus ē quo ad se z etiā
quo ad alios. v̄t habetur extra de coha-
bitatiōe clericoz. c. quesitum. Et sciendū
q̄ magister in cōpendio theologice veri-
tatis dicit̄ q̄uis oēs sacerdotes habeāt
claves: nō tū omnes p̄nt ligare z soluere
sicut excommunicati. suspēsi z heretici
damnati. hoc at̄ non est p̄ defectū or-
dinis: sed quia non habet materiaz. s̄z
subditos qui auferuntur eis cū excōmū-
cant. possunt tamen baptizare. q̄ hoc ē
sacramētū necessitatis. possūt quoq̄ ta-
les eucharistiā p̄secrare. q̄ hoc substan-
tialit̄ adheret ordini. ligare autē z soluere
adheret ordini accidentalit̄.

¶ De sacramēto matrimonij.
Matrimonium honorauit deus
multipliciter. Primo in hoc. q̄
ipse per se instituit. Secundo.